

Oponentský posudek doktorské disertační práce:

Komplexní analýza faktorů ovlivňujících příliv přímých zahraničních investic v globální ekonomice

Autor: **Ing. Ondřej Babuněk**

Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta ekonomická

Oponent: **doc. Ing. Jiří Beck, CSc.**, Fakulta ekonomická ZČU

Cíle práce, aktuálnost tématu a jeho významu pro obor

V současných ekonomikách přímé zahraniční investice (PZI) hrají významnou roli a jsou proto předmětem zájmu jak řídicích struktur (vlád, regionálních orgánů) v každé jednotlivé zemi, tak i ekonomického výzkumu. Disertant formuluje cíle své disertační práce na str. 47: „*cílem je analyzovat vybrané faktory, jež by měly mít pozitivní nebo negativní vliv na příliv PZI ve výše zmíněných oblastech, přičemž snahou je nalézt ty faktory, které mají významný dopad na příliv PZI do zmíněných oblastí*“.

V předchozí části autor uvádí obsáhlý přehled analytických prací, v nichž jsou analyzovány faktory, které mají vliv na příliv PZI do dané ekonomiky. Očekával bych proto, že cíl disertace bude vymezen podstatně úžeji, k čemuž by právě mohl posloužit poměrně obsáhlý teoretický rámec. Také nerozumím podmiňovacímu způsobu „faktory, jež by měly mít...“.

Formulace hypotéz

Na rozdíl od předchozí verze disertace, kde bylo uvedeno 11 hypotéz, v této nové práci jsou hypotézy zúženy na 5 hypotéz (str. 47), jsou přehledné, jasně formulované a odrážejí hlavní okruhy otázek, které jsou spojeny s PZI. Postrádám zde zmínku o tom, že autor se bude věnovat i zkoumání faktorů ovlivňujících PZI v období 2002-2007 a 2008-2012.

Postup řešení, použité metody, splnění cílů

V porovnání s předchozí verzí disertační práce došlo ke změně její struktury, která je nyní logická. V 1. kapitole se autor zabývá osvětlením významu PZI pro ekonomiku země a faktory, které mají na přítok PZI do země vliv. Výklad je zasazen do širokého teoretického rámce ekonomické teorie o pohybu výrobního faktoru kapitálu a je doprovázen výsledky experimentálních studií, věnovaných vlivu různých faktorů na tok PZI. Samotný přehled výsledků experimentální práce o vlivu různých faktorů na tok PZI je obsáhlý a svědčí o snaze autora podložit svoji disertaci dobrými fundamenty.

Druhá kapitola je věnována popisu metod použitelných při analýze toků PZI, zejména gravitačních modelů, metodě ANOVA, modelům zobrazujícím příliv zahraničních investic do regionů ČR, zdrojům dat a metodám odhadu.

Výsledky jsou uvedeny ve třetí kapitole. Nejdříve na základě gravitačního modelu jsou analyzovány faktory, které mají vliv na PZI v zemích Evropské unie v období 2000 až 2012, dále v předkrizovém období a v krizovém období. Následuje analýza vývoje PZI v zemích V4. Výsledky provedených výpočtů jsou uvedeny v tabulkách, jimž předchází slovní výklad výsledků k těmto tabulkám: *v řadě případů je obtížné přiřadit slovní interpretaci výsledků údajům v tabulkách.*

Např. na str. 68 autor uvádí, že „HDP země investora je pozitivním aspektem v přílivu PZI do zemí V4“, ale „vzhledem k nevýznamnosti faktoru HDP“ zamítá hypotézu H1, která se však týká hostitelské země.

Na str. 69 se uvádí, že „Výsledky dále naznačily vysokou citlivost přílivu PZI do zemí V4 na 1% zvýšení sazby daně v zemích V4. U tohoto faktoru elasticity dosáhla úrovně - 31,14“ a proto nebyla zamítnuta hypotéza H2. Údaj 31,14 se však týká země investora, zatímco H2 se týká reakce na sazbu daně ze zisku v hostitelské zemi, kde elasticita je podle tabulky 1,3. Pozitivní je zařazení analýzy vlivu PZI na změnu struktury nezaměstnanosti v krajích ČR.

Celkové závěry včetně potvrzení či zamítnutí hypotéz je provedeno v závěrečné kapitole. Je přehledné, avšak ne vždy je zcela jasné, zda odpovídá plně dílčím závěrům uvedeným v textu práce. Pozitivně hodnotím i představu autora o dalším pokračování výzkumu v oblasti analýzy faktorů, které mají vliv na toky PZI mezi zeměmi. V každém případě bych doporučoval zúžení tématu buď na země EU, nebo na PZI do krajů ČR.

Vyjádření k formální úpravě, jazykové úrovni, systematickosti, přehlednosti habilitační práce.

Disertace je napsána na dobré jazykové úrovni. V porovnání s původní verzí disertace byly odstraněny nedostatky v číslování vzorců, odkazy na literaturu jsou již v souladu s normami. Přehlednější by mělo být uspořádání výsledků analýzy s odkazy na výsledky, které jsou uvedeny v tabulkách. Díky tomu, že výsledky analýzy za předkrizové období a za období krize jsou uvedeny v různých tabulkách, je obtížné zjistit, které faktory působí v těchto obdobích rozdílně. Občas také chybí v textu odkaz na obrázek, na němž je zobrazen příslušný graf.

Publikační aktivity doktoranda

Publikační aktivita doktoranda je dobrá, jedna práce je publikována v časopise s impakt faktorem, dvě práce jsou zařazeny do SCOPUSu, 3 práce doktorand publikoval v recenzovaném časopise a jedna práce byla publikována ve sborníku vědecké konference. Doktorand by měl v budoucnu zvýšit svoji účast na vědeckých konferencích a více věnovat pozornosti podnikovým aspektům přímých zahraničních investic.

Dotazy k obhajobě

1. V zemích V4 jsou PZI podporovány formou různých benefitů, daňových prázdnin apod. Jak se tyto podpory odrážejí v hodnotách vypočtených parametrů vlivu jednotlivých faktorů na PZI?
2. Je vymezení PZI ve všech zemích, které byly součástí analýzy, definičně stejné?

Závěr

Předložená doktorská disertační práce splňuje rámcové požadavky na tento druh prací. Autor prokázal, že ve zvoleném tématu disertační práce se dobře orientuje, prokázal schopnost aplikovat vhodné metody k analýze dat, méně úspěšný je při zpracování výsledků. Doktorskou disertační práci doporučuji k obhajobě a v případě její úspěšnosti navrhuji, aby Ing. Ondřeji Babuňkovi byl udělen titul doktor (Ph.D.) v oboru Podniková ekonomika a management.

V Praze dne 23. 10. 2018

doc. Ing. Jiří Beck, CSc.